

SÜVAINTERVJUUD

VÄRBAMISE PROTSESS

Intervjueeritavad toimetulekusaajad värbame kohalike omavalitsuste sotsiaaltööspspecialistide abiga. Valime välja 5 kohalikkum omavalitsust ning kontakteerume sealsete spetsialistidega. Tutvustame neile uuringut ning palume nende abi toimetulekutoetuse saajate kontaktide kogumisel vastavalt meie poolt ette antud kriteeriumitele. Kui spetsialistid on nõus meid kontaktide kogumisel aitama, siis saadame neile uuringu tutvustuse ja nõusoleku küsimise, mida nad saavad toimetulekutoetuse saajatele e-postiga edasi saata ja/või telefoni teel toimetulekutoetuse saajatele ette lugeda. Kui toimetulekutoetuse saaja on nõus uuringus osalema, siis edastab sotsiaaltööspspecialist meile tema e-posti aadressi ja telefoninumbri ja me võtame toimetulekutoetuse saajaga ühendust ning lepime kokku intervjuu aja ja viisi.

Värbamisel tuleb tagada, et intervjueeritavate hulka kuuluks inimesi järgmistest gruppidest:

- Lühikest aega (mõned kuud) toimetulekutoetust saanud
- Pikka aega (aasta või mitu aastat) toimetulekutoetust saanud
- On toimetulekutoetust taotlenud, aga pole toetust saanud
- Toimetulekutoetust saav leibkond, kus mõni liige käib tööl

Lisaks arvestatakse värbamisel, et esindatud oleks toimetulekusaajad järgmistest leibkonnatüüpidest:

- Üksi elav pensionär
- Kahe pensionäri leibkond
- Üksikvanem lastega
- 1-2 lapsega paar
- 3 või enama lapsega paar
- Lasteta pensionieast noorem inimene (üksi või paar)

UURINGU TUTVUSTUS JA NÕUSOLEKU KÜSIMINE, MILLE EDASTAB SOTSIAALTÖÖTAJA TOIMETULEKUTOETUSE SAAJALE EHK KIRI, MILLE SAADAB VÄLJA SOTSIAALTÖÖSPETSIALIST

Eesti Rakendusuuringu Keskus CentAR teeb Sotsiaalministeeriumi tellimusel uuringut, mille eesmärk on välja töötada uus elatusmiinimumi arvestamise meetodika Eestis. Elatusmiinimum on väikseim rahasumma, mis on vajalik ühe inimese või leibkonna igapäevaste põhivajaduste rahuldamiseks ja inimväärse elu tagamiseks. Elatusmiinimum on oluline toimetulekutoetuse määramise alus.

Uue meetodika väljatöötamisel kogutakse sisendit inimestelt, kellel on olnud raskusi toimetulekuga, sest nende kogemused aitavad paremini mõista, millised põhivajadused vajaksid senisest teistsugust arvestamist. Uuringufirma Centar soovib teha intervjuusid toimetulekutoetuse saajatega, et rääkida toimetulekutoetuse suurusest, selle taotlemise protsessist ja toetuse mõjust igapäevasele toimetulekule.

Kas Teie oleksite nõus jagama oma mõtteid ja kogemusi toimetulekutoetuse teemal? Intervjuu kestab ligikaudu tund aega ning intervjuu tehakse veebis või telefoni teel, vastavalt Teie eelistusele. Intervjuul osalejad saavad tänutäheks kinkekaardi. Intervjuu salvestatakse ja salvestusest koostatakse analüüsi tegemiseks tekstifail, millest eemaldatakse kõik viited Teie perele või isikule. Kõik Teie vastused jäävad konfidentsiaalseks. Uuringufirma ei jaga intervjuude faile Sotsiaalministeeriumiga ega kellegi teisega. Teie osalemine on täiesti vabatahtlik ja võite igal hetkel intervjuust loobuda, sealhulgas intervjuu ajal või pärast intervjuu lõppu. Teie kontaktandmed ja intervjuude failid kustutatakse pärast uuringu valmimist.

Uuringu isikuandmete peamine töötaja on Centar ([Andmekaitsetingimused - Centar](#)). Kui Te soovite uuringu kohta rohkem infot, siis võtke ühendust uuringufirmaga Centar e-posti aadressil centar@centar.ee või telefonil [617 3306](tel:6173306).

Palun andke teada, kas olete nõus intervjuul osalemise ning oma e-posti aadressi ja telefoninumbri edastamisega Centarile, et leppida kokku Teile sobiv intervjuu aeg ja viis? Ootan Teie vastust hiljemalt

SÜVAINTERVJU KAVA

Sissejuhatus

Mina olen /nimi/ Eesti Rakendusuuringu Keskusest Centar ja me teeme Sotsiaalministeeriumi tellimisel elatusmiinimumi teemalist uuringut.

Andmekaitse tingimuste tõttu soovime salvestada Teie nõusoleku intervjuuks. Esiteks küsin luba salvestamiseks, seejärel tutvustan tingimusi, mille põhjal saate otsustada, kas nõustute intervjuuga või mitte. Kas ma tohin intervjuu salvestama panna?

Uuringu eesmärk on välja töötada uus elatusmiinimumi määramise metoodika Eestis. Elatusmiinimum on väikseim rahasumma, mis on vajalik ühe inimese või leibkonna igapäevaste põhivajaduste rahuldamiseks ja inimväärse elu tagamiseks. Elatusmiinimum on oluline toimetulekutoetuse määramise alus. Uuringu tulemusel selgub täpsem ja õiglasem elatusmiinimumi suurus, mis arvestab erinevat tüüpi leibkondadega.

Täna intervjuul soovime Teiega rääkida toimetulekutoetuse suurusest ja selle taotlemise protsessist ning toetuse mõjust Teie igapäevasele toimetulekule.

Intervjuu salvestame ja salvestusest koostame analüüsi tegemiseks tekstifaili, millest eemaldame kõik viited Teie perele või isikule. Kõik Teie vastused jäävad konfidentsiaalseks. Me ei jaga intervjuude faile Sotsiaalministeeriumiga ega kellegi teisega. Teie kontaktandmed ja intervjuude failid kustutame pärast uuringu valmimist. Uuringu raportis kasutame tsitaate intervjuudest, kuid me ei lisa neile infot, mis võimaldaks vastajat ära tunda.

Intervjuu toimub vabas vormis vestlusena. Intervjuus ei ole õigeid ja valesid vastuseid, ootame, et avaldate oma arvamust julgelt ja ausalt.

Kas Teil on küsimusi intervjuu korralduse, andmete hoidmise või uuringu tausta kohta?

Kas Te olete nõus kirjeldatud tingimustel intervjuud andma ja sellega, et salvestan intervjuu?

Taustaküsimused inimese enda ja leibkonna kohta, et mõista, millised taustatunnused leibkonna vajadusi määravad

- Mis on Teie praegune põhitegevus? *Vajadusel täpsustada vastavalt vastajale: Kas õppimine, töötamine või töö otsimine, laste kasvatamine, tervise taastamine vms?*
- Milline on Teie leibkonna koosseis? Leibkond on grupp inimesi, kes elavad samas eluruumis ja jagavad igapäevaselt ühiseid elamiskulusid, nagu toit, eluaseme kulud ja muud majapidamiskulud. *Oluline on tuvastada alaealised ja pensioniealised leibkonnaliikmed, kui mõnel leibkonnaliikmel on erivajadusi, mis võivad minimaalset vajalikku sissetulekutaset mõjutada.*
 - Kui palju liikmeid on Teie leibkonnas, kui vanad nad on ja mis on nende põhitegevus?
 - Kas mõnel leibkonnaliikmel on mõni selline erivajadus, mistõttu on Teie leibkonna kulud oluliselt kõrgemad, kui oleks teistel samasugustel inimestel, kellel erivajadust pole?
- Millises Eesti piirkonnas Te elate ja millised on teie leibkonna regulaarsed transpordivajadused (kooli, tööle vm)?
- Kui kaua (mitu kuud) olete toimetulekutoetus saanud? Kas toetuse taotlemine on teie jaoks pidev või ajutine lahendus?

Praeguse toimetulekutoetuse suurus

- Mis tüüpi sissetulekud Teie leibkonnal on? Kui suure osa moodustab toimetulekutoetus Teie sissetulekust?

- Kuidas hindate toimetulekutoetuse suurust võrreldes Teie tegelike vajadustega? Kas toetuse suurus on piisav, et toime tulla? Kui ei ole piisav, siis kuidas olete hakkama saanud?
- Mis on need kaubad või teenused, mida Teie leibkond väga vajaks, aga mida Te endale praegu lubada ei saa?

Toimetulekutoetuse taotlemine

- Mida toimetulekutoetuse taotlemine Teie leibkonna jaoks tähendab (*küsimuse eesmärk on mõista toetuse tähendust ja mõju laiemalt, sh emotsionaalset, sotsiaalset mõju*)?
- Kui rahul Te olete toimetulekutoetuse taotlemise protsessiga üldiselt? Millega Te olete rahul ja millega ei ole?
 - Kuidas Te hindate toetuse taotlemise korraldust, asjaajamist? Kas see on Teie jaoks lihtne või keeruline? Kui on keeruline, siis mis?
 - Kuidas Te ennast toetuse taotlemisel tundsite? Kas see oli Teie jaoks meeldiv või ebameeldiv kogemus? Mis sellist tunnet põhjustas?

Uue elatusmiinimumi alusel arvestatud toimetulekutoetuse sobivus ja piisavus

Intervjueerija tutvustab vastajale milliseks kujuneks leibkonna toimetulekutoetus, kui see oleks uue elatusmiinimumi meetoodikaga arvestatud

- Kas selline toimetulekutoetus vastab Teie arvates minimaalselt vajalikule elatustasemele?
- Kui suures osas see toetus kataks ära Teie leibkonna põhivajadused?
- Kas on kulusid, mida uues elatusmiinimumis ei ole arvestatud, kuid mis on Teie jaoks hädavajalikud? Kui jah, siis mis need kulud on? Kas on kulusid, mis uue elatusmiinimumi arvestuse järgi pole Teie leibkonna jaoks hädavajalikud?

Uue elatusmiinimumi alusel arvestatud toimetulekutoetuse mõju

- Kuidas võiks uus toetus Teie kulutusi mõjutada? Milliseid kulutusi Te kõige tõenäolisemalt suurendaksite ja miks just neid?
- Kas uus toetus võiks mõjutada Teie töövõimalusi? Kui jah, siis kuidas?
- Kuidas veel võiks uus toetus Teie ja Teie leibkonna elu mõjutada? Kuidas see võiks mõjutada Teie ja Teie leibkonna vaba aja veetmist, tulevikuplaane või Teie enesetunnet?

FOOKUSGRUPID

VÄRBAMISE PROTSESS

Fookusgruppide osalejad värbab küsitlusfirma Norstat vastavalt ette antud kriteeriumitele (leibkonna tüüpidele). Esialgne leibkonna tüüpide loetelu on järgmine: üksik elav pensionär; kahe pensionäri leibkond; üksikvanem lastega, 1-2 lapsega paar, 3 või enama lapsega paar. Täpsed leibkonna tüübid selguvad uuringu käigus. Üheks valikukriteeriumiks on, et fookusgrupis osaleja peab olema hästi kursis pere eelarvega, sealhulgas sissetulekute ja kulutustega. Norstat kasutab fookusgruppide osalejate leidmiseks oma eelvärvatud paneeli. Eelvärvatud paneeli liikmed on andnud nõusoleku saada uuringute kutseid (vt ka Nortstati andmekaitse reeglid: [Andmekaitse | Norstatpanel](#)).

SKRIININGANKEET JA NÕUSOLEKU KÜSIMINE, ESIALGNE VERSIOON

Eesti Rakendusuuringute Keskus CentAR teeb Sotsiaalministeeriumi tellimusel uuringut, mille eesmärk on välja töötada uus elatusmiinimumi arvestamise meetodika Eestis. Elatusmiinimum on väikseim rahasumma, mis on vajalik leibkonna igapäevaste põhivajaduste rahuldamiseks ja inimväärse elu tagamiseks. Elatusmiinimum on oluline toimetulekutoetuse määramise alus.

Uuringufirma Centar kutsub Teid osalema fookusgruppi, kus arutletakse selle üle, milline võiks olla (LEIBKONNATÜÜP) elatusmiinimum – ehk millised on hädavajalikud kulutused, mis tagavad inimväärse toimetuleku sellises leibkonnas. Fookusgrupp toimub (AEG JA KOHT) ja kestab umbes 2 tundi. Kõik fookusgrupis osalejad saavad tänutäheks kinkekaardi.

Fookusgrupi intervjuu salvestatakse ja salvestusest koostatakse analüüsi tegemiseks tekstifail, millest eemaldatakse kõik viited Teie perele või isikule. Kõik Teie vastused jäävad konfidentsiaalseks. Intervjuude faile ei jagata Sotsiaalministeeriumiga ega kellegi teisega. Teie kontaktandmed ja intervjuude failid kustutatakse pärast uuringu valmimist. Uuringu raportis kasutatakse tsitaate intervjuudest, kuid neile ei lisata infot, mis võimaldaks vastajat ära tunda.

Uuringu isikuandmete peamine töötleja on Centar ([Andmekaitsetingimused - Centar](#)). Kui Te soovite uuringu kohta rohkem infot, siis võtke ühendust uuringufirmaga Centar e-posti aadressil centar@centar.ee või telefonil [617 3306](tel:6173306).

Mis tüüpi leibkonnas Te elate?

- Üksik elav pensionär
- Kahe pensionäri leibkond
- Üksikvanem lastega
- 1-2 lapsega paar
- 3 või enama lapsega paar
- Muu leibkonnatüüp -> LÕPP

Kas Te olete üldjoontes kursis oma leibkonna eelarvega, sealhulgas sissetulekute ja kulutustega?

- Jah
- Ei -> LÕPP

Kas olete nõus fookusgrupis osalema?

- Jah
- Ei -> LÕPP

FOOKUSGRUPI KAVA

Sissejuhatus

Mina olen /nimi/ Eesti Rakendusuuringu Keskusest Centar ja me teeme Sotsiaalministeeriumi tellimisel uuringut, mille eesmärk on välja töötada uus elatusmiinimumi arvestamise meetodika Eestis. Elatusmiinimum on väikseim rahasumma, mis on vajalik ühe inimese või leibkonna igapäevaste põhivajaduste rahuldamiseks ja inimväärse elu tagamiseks. Elatusmiinimum on oluline toimetulekutoetuse määramise alus. Uuringu tulemusel selgub täpsem ja õiglasem elatusmiinimumi suurus, mis arvestab erinevat tüüpi leibkondadega.

Täna sel intervjuul arutleme selle üle, milline võiks olla (LEIBKONNATÜÜP) elatusmiinimum – ehk millised on hädavajalikud kulutused, mis tagavad inimväärse toimetuleku sellises leibkonnas.

Intervjuu salvestame ja salvestusest koostame analüüsi tegemiseks tekstifaili, millest eemaldame kõik viited Teie perele või isikule. Kõik Teie vastused jäävad konfidentsiaalseks. Me ei jaga intervjuude faile Sotsiaalministeeriumiga ega kellegi teisega. Teie kontaktandmed ja intervjuude failid kustutame pärast uuringu valmimist. Uuringu raportis me kasutame tsitaate intervjuudest, kuid me ei lisa neile infot, mis võimaldaks vastajat ära tunda.

Intervjuu toimub vabas vormis vestlusena. Intervjuus ei ole õigeid ja valesid vastuseid, ootame, et avaldate oma arvamust julgelt ja ausalt.

Kas Teil on küsimusi intervjuu korralduse, andmete hoidmise või uuringu tausta kohta?

Kas Te olete nõus kirjeldatud tingimustel intervjuud andma ja sellega, et salvestan intervjuu?

Osalejate taust ja vestluse fookuse ja ülesehituse tutvustus

- Osalejate tutvustus: Eesnimi, kus kandis elate, mis on Teie põhitegevus ja milline on Teie leibkonna koosseis?
- Elatusmiinimumi all me mõtleme minimaalseid kulusid, mis oleks raskustesse sattunud /leibkonna tüüp/ leibkonna toimetulekuks hädavajalikud, et tagada minimaalselt vajalik elatustase. Täna selle vestluse eesmärk on selgitada välja nn minimaalne ostukorv /leibkonna tüüp/ leibkonnale erinevate kululiikide kaupa.

Toidukulud

Intervjueerija tutvustab näidismenüüd

- Kas selline menüü võiks leibkonnale üldjoontes sobida? Mis Teie arvates sobib ja mis ei sobi?
- Millised toidukulud peaksid lisaks sellele menüüle veel olema elatusmiinimumi sisse arvestatud? Näiteks tähtpäevade tähistamine, hooajalised väljaminekud jne?

Hügieenitarbed

Intervjueerija tutvustab toimetulekuks vajalike hügieenitervete ja vastavate teenuste loetelu

- Millised konkreetsed asjad või teenused on Teie arvates selle kululiigi puhul leibkonnas hädavajalikud, millest ei saa kuidagi loobuda?

Riided, jalanõud

Intervjueerija tutvustab toimetulekuks vajalike riiete ja jalanõude ja vastavate teenuste loetelu

- Millised konkreetsed asjad või teenused on Teie arvates selle kululiigi puhul leibkonnas hädavajalikud, millest ei saa kuidagi loobuda?

Majapidamiskulud

a) Kestvuskaubad, näiteks kodutehnika, mööbel

Intervjueerija tutvustab toimetulekuks vajalike kestvuskaupe ja vastavate teenuste loetelu

- Millised konkreetsed asjad või teenused on Teie arvates selle kululiigi puhul leibkonnas hädavajalikud, millest ei saa kuidagi loobuda?

b) Majapidamistarbed

Intervjueerija tutvustab toimetulekuks vajalike majapidamistarvete ja vastavate teenuste loetelu

- Millised konkreetsed asjad või teenused on Teie arvates selle kululiigi puhul leibkonnas hädavajalikud, millest ei saa kuidagi loobuda?

Transpordikulud

Intervjueerija tutvustab toimetulekuks vajalike transpordikulude ja vastavate teenuste loetelu

- Millised konkreetsed asjad või teenused on Teie arvates selle kululiigi puhul leibkonnas hädavajalikud, millest ei saa kuidagi loobuda?

Sidekulud

Intervjueerija tutvustab toimetulekuks vajalike sidekulude ja vastavate teenuste loetelu

- Millised konkreetsed asjad või teenused on Teie arvates selle kululiigi puhul leibkonnas hädavajalikud, millest ei saa kuidagi loobuda?

Vaba aja kulud

Intervjueerija tutvustab toimetulekuks vajalike vaba aja kulude ja vastavate teenuste loetelu

- Millised konkreetsed asjad või teenused on Teie arvates selle kululiigi puhul leibkonnas hädavajalikud, millest ei saa kuidagi loobuda?